

D.1.1. A politikai verseny kimeneti mutatói

A pártok versengését a közvélemény-kutatási adatok alapján, négy nagy, meghatározó közvélemény-kutató (Ipsos/ Závecz Research, Tárki, Nézőpont, Medián) méréseinek átlagát alapul véve, három mutatóval jellemezzük. A mutatók a biztos pártválasztók arányát, a pártok népszerűségének koncentráltóságát, továbbá a legnépszerűbb párt „előnyét” jelzik. Az utóbbi két mutató számításánál is a biztos pártválasztókat vesszük figyelembe, tehát azokat, akik biztosan elmennének szavazni és megnevezett pártpreferenciával rendelkeznek.

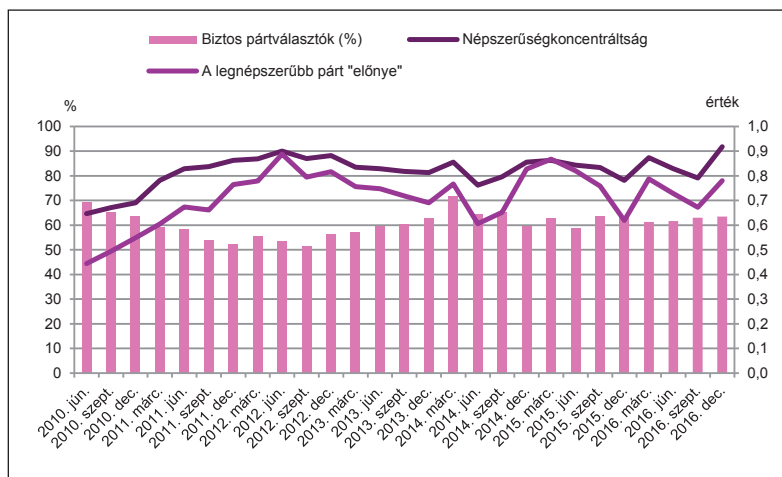
A biztos pártválasztók aránya azt fejezi ki, hogy a demokratikus pártok összességében mennyire eredményesek a választói szimpátiáért folytatott küzdelemben. Minél magasabb az értéke, annál nagyobb arányban vannak mobilizált és kikristályosodott pártpreferenciával rendelkezők a választásra jogosultak körében. Feltételezésünk szerint minél nagyobb a biztos pártválasztók aránya, annál több választópolgár érzi úgy, hogy van olyan párt, amely képes a képviselőre.

A pártok népszerűségének koncentráltóságát a normalizált Herfindahl–Hirschman-index (HHI) segítségével írjuk le. A feltételezés szerint minél több párt verseng sikerrel a szavazatokért és minél egyenletesebben oszlanak meg közöttük a várható szavazatok, annál élesebb a politikai verseny. Az index 0 és 1 között vehet fel értékeket, és amennyiben egyetlen párt birtokolja a potenciális voksok 100%-át, a mutató értéke nulla, azaz nincs politikai verseny.

A legnépszerűbb párt „előnye” a legnépszerűbb és a második legnépszerűbb párt közötti különbséget ragadja meg egy 0 és 1 közötti mérőszámmal. A mutató az első két párt szavazatarány-különbségének és az első két párt összes szavazaton belüli együttes szavazatarányának a hányadosa, amelyet a maximálisnak tekintett 1-es értékből kivonunk.

Az elméleti feltételezés szerint minél kisebb a legnépszerűbb párt előnye a második párttal szemben, azaz minél magasabb a mutató értéke, annál nagyobb a politikai verseny. Amennyiben egy párt szerzi meg a várható szavazatok 100%-át, akkor a mutató értéke 0, azaz nincs politikai verseny.

A mutatók értelmezéséhez fontos hangsúlyoznunk, hogy mindegyik „kimeneti” jellegű mutató, azaz nem foglalkozik a verseny természetével, a társadalmi, jogi és médiakörnyezettel. Az utóbbi két mutató is a közvé-

Forrás: kozvelemenykutatok.hu

lemény-kutatók által mért népszerűségből indul ki, ezért ez sem foglalkozik olyan aspektusokkal, hogy a népszerűségből hogyan lesz szavazat, illetve a szavazatból országgyűlési mandátum.

Fontos hangsúlyoznunk, hogy jelen indikátort a kutatócsoport az NKE ÁKFI Módszertani és Mérési Iroda közreműködésével fejlesztette ki, és a tavalyi, 2016-os *Jó Állam Jelentés*-ben szerepelt első ízben. A mutató módszertana a tavalyihoz képest nem változott, ugyanakkor fontosságát hangsúlyozva a 2017-es jelentésben a *Politikai verseny* dimenzió belül az első helyen szerepel.

A 2010-es választások után a biztos pártválasztók száma rendkívül magas volt, majd számuk a két választás között fokozatosan csökkent, a 2014-es választások felé közeledve pedig ismét növekedésnek indult, azaz a politikai pártok sikeresen mobilizálták a választópolgárokat. A 2014-es választások után elmaradt a ciklus közbeni csökkenés, és a biztos pártválasztók aránya 2016 végére magas szinten stabilizálódott.

A népszerűség koncentráltósága 2012 júniusában tetőzött, majd ezt követően némileg alacsonyabb szintre állt be, csupán a 2014-es választások idején és 2016 végén emelkedett meg kissé. Azonban a trend erős versenyt mutat, mert a koncentráltóság a 0,7 és a 0,9 közötti sávban mozgott, és ezen a magas szinten állandósult.

A legnépszerűbb párt előnye alapján mért pártverseny a 2010-es választástól 2012 közepéig fokozatosan erősödött, majd onnan kezdve némileg gyengült, de a 0,6 és a 0,8 közötti sávban maradt. A förléelő szakaszokat (2014-es választás, 2015 első fele) a sávon belüli hullámok követik, de 2016 végéig az alapvető tendencia ebben a mutatóban alapvetően a politikai verseny erősödése volt.

A három kimeneti mutató értékelése alapján a politikai verseny 2016-ban erősödött, amihez a legjobban az járult hozzá, hogy a ciklus közepére a biztos pártválasztók aránya magas szinten stabilizálódott.